

San Francisco - Sex, Drugs and Rock'n Roll

San Francisco är kanske den stad i världen som det finns mest information om på Internet, men så är det också en stad med allt för alla, inte minst *live music* och god mat från världens alla hörn (även svenska köttbullar). Imponerande är också alla de tidningsboxar, placerade över hela San Francisco, med gratis tidningar och broschyrer, fullspäckade med den mest aktuella informationen om vad som händer i veckan. Här finns allt man behöver veta (inkl. mängder med kartor) för att utnyttja tiden så effektivt som möjligt. Men det är också när man börjar studera denna information som man inser att det inte finns en chans i Kina att hinna med en bråkdel av allt man skulle vilja göra och se. S.F. är väl mest känd för tre saker; Golden Gate Bridge, Alcatraz och som gaykulturens huvudstad. Men S.F. med omgivningarna har mycket mer än så att erbjuda, och en del av detta hade jag för avsikt att uppleva på denna tripp.

Resan mot väster började, som den ofta gör när jag ska resa någonstans, med att taxin inte dök upp. Klockan var fem på morgonen, och där stod jag i mörkrets tysthet utan en taxi i sikte. Jag är förvisso van vid att taxi inte hittar hem till mig, men denna gång hade jag varit ovanligt förutseende och dagen innan förbeställt en taxi från ett av de större, och som jag trodde, pålitligare, taxibolagen i Malmö. Tyvärr hjälpte inte detta, men jag hade max tur att få tag i en minitaxi som körde mig i ilfart genom Malmös gator till flygbussarna. Jag hann precis med bussen, som var försenad pga att den ordinarie chauffören sjukskrivit sig. När den nye chauffören yrvaket inledde sin tur med att köra vilse i Malmö började jag så smått undra om det var meningen att jag skulle komma iväg. Efter lite rallykörande på smågatorna med den stora bussen och fyra smått vettskrämda passagerare lyckades han dock komma in på rätt spår, och sedan gick det som på räls. Han körde t.o.m. genom ett vägbygge under en bro på Lönngatan i säkert 80 km/h, med bara millimetrar på varje sida om bussen. Ytskiktet på lacken måste ha skalats av vid denna framfart.

Klockan fyra på eftermiddagen samma dag (datum) stod jag på **SFO Airport**, efter drygt 11 timmars flygresa. Två timmar efter starten från Amsterdam, då KLM-flygvärdinnorna plockat in matbrickorna, blev personalen så gott som osynlig under resten av resan. Jag var lite orolig ett tag att de kanske lämnat planet. Men eftersom det var självservering som gällde, var det bara att hämta en pava konjak och en kasse kexchoklad. Vem brydde sig sedan att lampan för att åkalla flygvärdinnornas uppmärksamhet var tänd under fem timmar utan effekt? Det var nästan komiskt när rader med provianterandes passagerare själva gick och plockade åt sig vad de ville ha. Flygkaptenen hade informerat oss att man lämnat kvar ett tjugotal väskor i Amsterdam pga ett datorhaveri, så jag blev glad över att få se min väska rulla fram på bandet, nästan först av alla. (Kan man inte ens transportera väskor utan att datorisera detta? Är det en massa R2D2 som rullar runt med våra väskor på flygplatserna idag???)

På väg mot passkontrollen var där en helsprallig liten jycke, av för mig okänt märke, som sniffade på mitt bagage. Inte efter knark, utan efter någon form av mat (stod Agriculturalnäogting på jycken). Det är nämligen väldigt förbjudet att ha med sig det minsta lilla kex till USA (kex farligare än knark?). Nu kände jag till detta, så hundkontrollen var inga problem. Nästa kontroll var det däremot värre med, och vis av erfarenhet fasade jag inför vad som komma skulle. **Pass- och immigrationskontrollen!!!** Jag brukar inte ha tur med denna, och mina farhågor besannades. Jag ställde mig i den kortaste kön, vilket redan det var ett inte särskilt smart drag, eftersom det kanske fanns en anledning till att kön var så kort (med endast en person framför mig). Mycket riktigt! Kontrollanten var en yngre kille med avsevärt mer muskler än hjärna. Han tog emot mitt pass och tittade mycket misstänksamt på mig. Och vem kan klandra honom? Jag kom ju från terroristernas och galningarnas hemland, Sverige. Efter ett tag började jag undra om han hade somnat in. Han hade tittat på mitt passfoto i evigheter. Jag har i och för sig råkat ut för passkontrollanter som skrattat sig halvt fördärvade när de tittat i mitt pass (!), men den här killen rörde sig ju inte ens! Min irritation växte ytterligare när han långt om länge visade livstecken genom att vända ett kvarts varv, för att med pekfingerens sakta knappa in något på datorn. Datorn måste ha krånglat, för han muttrade något och gav sedan skärmen en smäll på sidan. Jag tänkte att jag då skulle försöka lätta på stämningen lite, och föreslog skämtsamt att han kanske skulle prova att prata snällt med datorn, i stället för att banka på skärmen, så blev den säkert mer samarbetsvillig. Det skulle jag inte ha gjort! Han svor något på tyska, och började med en otrevlig ton förhöra mig. När han sedan frågade vad jag skulle göra i San Francisco (efter den obligatoriska frågan; "*business or pleasure*"?... *Up yours!*) hade jag blivit lite tjurig, så jag svarade att jag inte visste. Nu var det krig, och i ena ögonvrån såg jag hur folk (smartare än jag) började droppa av till andra, lugnare, köer. Vem är han att hacka på mig egentligen? Läste "Gühnter" på hans namnbricka... "*sauerkraut*", tänkte jag...

- Gühnter: Don't you know what you're going to do here???
- Jag: Nope!
- Gühnter: What do you mean?
- Jag: I mean that I don't know.
- Gühnter: You mean to say that you came all this way without knowing what you're going to do here?
- Jag: Yep!
- Gühnter: You must know! What are your plans?
- Jag: I have nooo plans.

Denna berikande ordväxling fortsatte på detta vis ett tag utan att leda någon vart. Efter en stund insåg jag att han inte under några omständigheter skulle ge sig förrän det stod klart vem som bestämde, så jag började försöka släta ut min tidigare tjurighet. Till slut tröttnade han, slängde till mig passet och vispade fram mig. Det var då inte en endaste person i kö bakom mig, men han skulle säkert snart få nya oskyldiga offer att trakassera.

Därefter mötte jag upp med min mycket goda vän Matt som tagit sig ner från Washington D.C., samt Matt's kusin Ray, som bor strax utanför S.F. i San Bruno.

Värmen slog emot mig på flygplatsen, och det visade sig senare att precis den vecka som vi tillbringade i S.F. lär ha varit seklets varmaste, då temperaturen varje dag gick över 30-graderssträcket. Värmen steg till som högst 95° Fahrenheit (en ungefärlig omvandling från F till C är enligt formeln $95^\circ\text{F}/2-13=34,5^\circ\text{C}$). San Francisco har annars ett oerhört jämnt klimat året runt, och varma dagar är inte alltför vanligt förekommande, pga den kyliga luft som sveper in över bukten.

Dimeffekterna från kollisionerna mellan varm och kall luft är imponerande att se. Dimma tjock som välvispad grädde kan under dagen långsamt svepa in **Golden Gate Bridge**, så att den helt försvinner, såsom ett magiskt trick av illusionernas absoluta mästare, David Copperfield. Klimatet är underligt. På en plats kan det vara kallt och ruggigt, och bara någon kilometer bort är det varmt och behagligt. Detta fenomen benämns allmänt som ”*micro climate*” och är anledningen till rekommendationen ”*to dress in layers*”, eftersom det på en plats kan vara så kyligt att en varm långärmad tröja behövs, och en bit därifrån är det T-shirt-väder. Då är det bara att skala av sig tröjan. Det är t.o.m. så att i själva staden San Francisco, som inte är särskilt utbredd, är det ett litet område (**Potrero Hill**) som sägs ha det soligaste klimatet i staden. Hur man lyckas hitta en kulle som har bättre väder än varje annan kulle känner jag inte till. **Mark Twain** lär ha yttrat följande; ”*The coldest winter I ever spent was a summer in San Francisco*”. Den kyliga luften från bukten kan faktiskt vara bitandes kall året om, även om temperaturen sällan någonsin går under fem grader. Å andra sidan blir det sällan varmare än 21 grader.

San Francisco, med sina 700 000 invånare, är en imponerande stad som efter 1906 års jordbävning i princip helt utplånades. 1989 inträffade ännu en kraftfull jordbävning, vilket en del kanske minns från bilderna av **Bay Bridge** som då kollapsade med katastrofala konsekvenser. Det finns inte särskilt många höga byggnader, av förklarliga skäl, och de som finns ligger huvudsakligen i **Financial District**. Den högsta byggnaden, **The Transamerica Pyramid**, sträcker sig 260 m över marken. Att jämföra med USA:s högsta byggnad, **Sears Tower** i **Chicago**, som är 442 m. Alla vet att det kommer en förödande jordbävning förr eller senare (statistiskt sett kan den komma vilken dag som helst nu, med en sannolikhet av 70% att den åtminstone inträffar före år 2030), som kommer att kosta oerhört många människors liv. Men livet har sin gilla gång här, och det är inget man går runt och funderar på. Detta var dock en av de saker jag funderade på innan jag åkte iväg, särskilt med tanke på den senaste tidens många jordbävningkatastrofer. Nu senast i **Los Angeles** där en jordbävning med 7 på richterskalan under drygt 45 skälvande sekunder skakade om staden.

Mer att läsa om jordbävningensrisken (vilket jag noga studerade före resan) i S.F. hittar du bl.a. här; <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/1999/10/15/MN25095.DTL>

S.F. är jeansens huvudstad. Ett par Levis-byxor kostar mellan 225 kr och 350 kr, men det är också det enda som är billigt. Nästan allt annat är, enligt min uppfattning, dyrare än i Sverige. Inte en enda gång lyckades jag t.ex. komma under 80 kr för en frukost. Då var vi ändå på lätt schaskiga ställen, på någon bakgata, där man tycker priserna borde vara lite humanare. Den höga prisnivån beror inte enbart på den dåliga växlingskursen. Även min kompis reagerade på priserna. Särskilt för bensinen, som är betydligt dyrare i S.F. Att dessutom konsumentpriserna nästan aldrig anges inkl. ”tax” i USA känns märkligt för en svensk. Skatten är förvisso inte så hög (tror den ligger på 8,5%), men det skulle ju ändå vara praktiskt att få det pris man ska betala. En glass jag köpte vid ett tillfälle, var skattefri, men endast om den förtärdes inom området i Fisherman's Wharf!

Vy över S.F. och Financial district till höger, från 7:e våningen (taket) på hotellet + T. Pyramid

Övergripande består San Francisco av följande sevärda delar:

- Haight Ashbury
- Castro & SoMa
- Chinatown
- North Beach
- Golden Gate Bridge
- The crookedest...
- Fisherman's Wharf
- Alcatraz

Haight Ashbury, förknippat med *"the summer of love"* och hippies. Att **The Grateful Dead**, **Janis Joplin** och **Jefferson Airplane** har bott här, märks än idag. Haight består i huvudsak av s.k. *"smoke shops"* (även kallat *"head shops"*). Här säljer man pipor i varierande former och färger i affärerna, och *"weed"* utanför affärerna. Det är inte ovanligt att se en skarpladdad revolver bakom disken i butikerna. Även om jag ej var spekulant på *"grass"* kunde jag inte låta bli att fråga om priset på *"pot"*, i detta mekka av marijuana. Efter att ha följt med några skumma individer in på en sidogata för att sniffa på produkten i fråga blev jag informerad om att priset på denna, enligt deras utsago, högkvalitativa vara (*"California Gold"*) låg på 80 dollar för en *"dime"*. Fråga mig inte hur mycket en *"dime"* är, men det såg inte så värst mycket ut för mig som inte är insatt i denna värld... några få små gröna grässtrån eller så, i botten av en genomskinlig plastpåse.

Här mötas de två...

Droger verkar i alla fall inte vara någon bristvara i denna stad. För att citera en av punkarna vi stötte på; *"Reality is for those who don't do drugs"*, vilket kanske ger en indikation på hur situationen är. Varje natt på väg hem till hotellet var det en eller flera svarta som envist hakade på och mumlade en massa obegripliga saker. Precis som för de hemlösa är det helt omöjligt att förstå något av vad de säger, och då är jag ändå ganska haj på amerikansk slang. De har ett eget språk, som inte påminner särskilt mycket om engelska. Än idag undrar jag vad *"Rock"* är för något, men det var säkert inte någon variant på *"Frozen Yoghurt"* eller del av Alcatraz, som de försökte pracka på mig.

Tenderloin. Ett av två gayområden i San Francisco. Lätt slumaktigt och ej att rekommendera för den vanlige turisten, i alla fall inte efter mörkrets inbrott. Tidigare tillhåll för prostituerade och drogsäljande svarta, men det verkar ha skett en sanering sedan jag var i San Francisco senast (1995). Problemet försvinner dock inte, utan har bara flyttats från en plats till en annan. Eftersom det förmodligen är mer eller mindre olagligt att röka marijuana är det inte ovanligt att pubarna har ett speciellt rum för stammisarna, där de i lugn och ro kan sitta och röka sin *"joint"*. Efter att ha blivit bundis med en av bartendrarna på en *"straight"* bar i **Tenderloin**, visade han in oss genom en ståldörr till ett av dessa rum, för att dricka vår öl (inget annat, naturligtvis ☺). Det visade sig vara en liten smal inbyggd korridor mellan två hus med 5-6 bord på rad och himlen som tak. Trots att det var öppet uppåt låg dock dimman tät därinne, och dessutom kändes det en aning otruggt, varför vi ganska snabbt avslutade vår öl och begav oss vidare ut i nattens hetta. Jag gissar att *"weed"* kan jämföras med vår hembränning, det är olagligt, men ändå accepterat av många. Se bara på president Clinton. Fast det är klart, han andades ju aldrig in...hmm.

Castro & South of Market. Det andra av San Franciscos stora gayområden, som är mer känt bland turister. South of Market (**SoMa**) är San Franciscos version av New Yorks Soho, och det är här de flesta av de mest populära utställena finns. Även om många av dessa ställen är utpräglade gay, finns det ett antal schysta ställen för oss som inte tillhör denna kategori. T.ex. mitt favorithak ”**The Holy Cow**”, som är ett av de få ställen där man ej behöver betala ”cover”. Här riskerar man inte att drabbas av hip-hop, trip-hop, house, techno och dylikt. Normalt ligger inträdesavgiften på 2-10 dollar, men då har pubarna oftast *live music*. Det svänger i San Francisco, och många är de ställen med suveräna *live band*. Kan vara bra att känna till att klockan 02.00, varje dag i veckan, torrläggs hela staden. Alla ställen slutar då, på ett mer eller mindre brutalt sätt, att servera alkoholhaltiga drycker. De ställen som har öppet hela natten börjar servera alkohol igen fyra timmar senare, kl. 06.00. För att bli insläppt på pubar och diskotek måste man som regel ha fyllt 21 år. Jag är ändå förvånad över att jag än idag måste visa legitimation varje gång. Komplikationer uppstår dessutom när de ska försöka tolka födelsedatum, och det inte skrivs på det ologiska sätt som gäller i USA.

En dag som vilken som helst i San Francisco. Jag är EJ i bild!

Vår tripp råkade sammanfalla med den årliga ”**Folsom Fair Festival**”. Naturligtvis ville vi se vad som hände här, och det visade sig vara en ekivok upplevelse. Fullt av ”*freaks*” (de kallar sig själva för detta) överallt. Allt visades! Inga kroppsdelar var för intima för att inte visas upp. Även en och annan fantasilös person, utan uppseendeväckande utstyrsel, strosade runt i bara mässingen, som om de bara var ute och fönstershoppade lite.

Hade jag vetat vad som fanns på min högra sida hade nog blicken varit riktad åt det hållet...

Jag hade min kamera med mig och smygtog några bilder först, men blev efterhand varse om att här ville man inget hellre än att bli fotograferad. I husen längs med **Folsom Street** hängde personer av alla sorters kön ut vad de ville visa. Ju mer och större, desto bättre. Att veta vem som hör till vilket kön är inte alltid så lätt i San Francisco, men **Crocodile Dundee**-greppet är annars ett bra sätt att avgöra detta.

Gratis smisk

Chinatown, med 10 000 kineser (eller fler, de är alltid så svårräknade), sägs vara den största "kinastaden" utanför Asien. Här finns tillräckligt med restauranger för att hålla dina "chop sticks" igång under flera månader. Chinatown består av 24 kvarter, det mesta på **Grant Avenue**, som är den äldsta gatan i den gamla guldgrävarstaden. De första kinesiska immigranterna kom hit runt 1850. I Chinatown säljs *Dim Sum* (kinesiska smårätter) och mat som får det att vattnas i munnen, men även vissa oidentifierade djurdelar som ser ut att vara i behov av dissekering för att avgöra vilket djur de härstammar från. Och att det finns så läbbiga fiskarter skulle man aldrig kunna tro! Mycket av detta ligger, till synes tämligen ohygieniskt, i solen.

North Beach. I detta italienska område intill Chinatown finns en del bra pubar. Mitt "favorite hangout" här är "The Saloon", som idag är en blues bar. Detta sägs vara USA:s äldsta pub ännu i drift, och har funnits där sedan 1861. Den gamla stilen är bevarad! Här kan man varje dag i veckan lyssna på härligt gungande blues. Ingen "cover", men de som spelar här lever på vad besökarna lägger i deras pengaburk, så det är kutym att bidra med en slant.

Under "The Great Earthquake" 1906 var denna "saloon" så populär bland brandmännen att mycket dyrbart vatten gick åt till att säkra byggnaden, under det att större delen av området stod i lågor.

Här finns också en av San Franciscos mest värenommerade "micro breweries", pubar där man brygger sin egen öl. Det är huvudsakligen ale, vilket inte hör till mina favoriter, men de har även en och annan grumlig men välsmakande lager. Ville ta en tunna med mig hem, men tror inte tullen skulle tillåtit detta. Ett annat populärt ställe där man kan köpa "micro brews" är **Twenty Tank Brewery** i **SoMa**. För den intresserade finns mer att läsa på nätet; www.twentytank.com.

Det finns mängder med "eateries" från alla kulturer, och en del av San Franciscos 3 000 (minst) restauranger finns i North Beach, där man bl.a. hittar en suverän restaurang för oss som gillar vitlök. **The Stinking Rose**, restaurangen som även vampyrer älskar (<http://www.thestinkingrose.com/>). Hamburgerkedjan Carl Jr. är i och för sig inte så dum den heller.

Vill man börja dagen med Tai Chi är man i gott sällskap på **Washington Square**. Vi tog tillfället i akt att sträcka på benen tillsammans med tjugvis av kineser, och ignorerade de konstiga blickar vi fick. Det är faktiskt inte så lätt att hålla balansen på ett ben, särskilt inte när man varit ute och festat halva natta.

En karta över området finns här; <http://www.sfgate.com/traveler/graphics/maps/nb-map.gif>

Golden Gate Bridge, som invigdes 1937, sträcker sig 1,9 km (exkl. påfarter) majestätiskt över bukten, och är naturligtvis ett måste att studera på närmare håll. Många är de filmer som spelats in i San Francisco, och vi tog oss bl.a. till en plats för en av scenerna i en **Dirty Harry** film, med utsökt utsikt över Golden Gate. Gångtrafikanter och cyklister tillåts på ena sidan bron, och kostnaden för att ta sig över bron med bil är \$3 (avgift endast i en riktning, in mot S.F.). Pendlarna är upprörda över det höga priset. Utsikten från mitten av bron är fantastisk under dimfria perioder, men jag skulle inte vilja stå här vid en ack så liten jordbävning. Det är ohyggligt långt ner till vattnet, där små myrbåtar glider omkring. Man känner hela tiden de rätt kraftiga vibrationerna från bilarna som susar förbi. För att göra upplevelsen extra läskig (för oss med en aning anlag för svindel) finns det små håll och springor i bron där man ser vattnet oändligt långt ner. Bron ansågs obyggbar

beroende på det dimmiga vädret, vindstyrkor på 43 m/s eller mer, och starka oceanströmmar. Ändå lyckades man genomföra detta respektingivande projekt, som varade under fyra år, till en kostnad av 35 miljoner dollar. Elva man miste livet under detta bygge. Färgen på bron ("International orange" eller, som jag lite mindre lyriskt skulle vilja kalla den, rostbrun) valdes för att den smälter in bra med omgivningen. Fyra år tar det i snitt för 36 heltidsanställda att måla denna stålkonstruktion, och målning pågår konstant. De två tjocka kablarna på bron innehåller tillräckligt mycket trådar för att sträcka sig tre gånger runt ekvatorn. Cementen som använts skulle räcka för att bygga en 1½ m bred trottoar mellan San Francisco och New York. Övrig kul information för brointresserade hittar du på; <http://www.permanentstains.com/facts.html#infoSum> samt <HTTP://www.goldengate.org/>.

Vy i riktning norr mot Sausalito, en sådan här bro skulle jag vilja ha hemma...

Från Red and White Bay tours

San Franciscos andra nordliga bro, **Bay Bridge** (<http://www.dot.ca.gov/dist4/sfobbrto.htm>), som öppnades upp ett år före Golden Gate, sägs vara världens näst största med sina 13,7 km (består egentligen av två broar och en tunnel). Att jämföra med **Öresundsförbindelsen**, som är drygt 16 km. Trots att Bay Bridge är sju ggr längre än Golden Gate, är ändå avgiften lägre (2 dollar). Tänk om det skulle vara så billigt för oss att ta sig över till Kph, när vår bro invigs!

Fisherman's Wharf och Pier 39. Förvisso konstruerat för turister (87 % av San Franciscos turister sägs inkludera Fisherman's Wharf i sin resa) men väl värt ett besök, inte minst med anledning av alla goda fiskrätter. Lax, bläckfisk, krabba, hummer, musslor, ostron, räkor, etc serveras här, i restauranger eller rakt över disk på fiskmarknaden, färdig att inmundigas. Vad som fortfarande verkar vara väldigt inne i S.F. är ”sourdough bread”, surdegsbröd. S.F är känt för detta bröd sedan lång tid tillbaka. Allt är i eller med *sourdough*, hamburgare såväl som fiskrätter. *Sourdough clam chowder* (musselsoppa serverad i bröd) är en av de kulinariska rätter som jag vill rekommendera. Kan vara en fördel att läsa det finstilta på turistrestaurangernas menyer. En del lägger till 25 kr i serveringsavgift (före dricks), varför en enkel 60 kronors rätt kan landa på 92 kr (före dricks, inkl. skatt) när notan kommer. Inte särskilt snyggt, men så kan man göra när det är obegränsad tillgång på turister.

Fisherman's Wharf. Jag och min buddy Balloo

På **Pier 39**, *Californias* näst mest välbesökta attraktion med nästan 11 miljoner besökare årligen, kan man beskåda sjölejon i mängder på nära håll. Upp till 600 sjölejon samlas i hamnen, på flytande bryggor. Det var inte många år sedan de började dyka upp, och skaran växte snabbt. Ingen har någon bra förklaring till varför de samlas just här, men sjölejonen har verkligen blivit en turistattraktion. En ständig kamp pågår mellan sjölejonen om att, under ett ibland nästan öronbedövande oväsen, visa upp framfenorna inför alla kameror på kajen.

Sjölejon och Pier 39 i bakgrunden, fotograferat på båten till Alcatraz

Längs med hamnen står det kaptensmössbeklädda personer som försöker locka med turister på sina små fallfärdiga fiskeskutor, i stället för de mer traditionella turistbåtarna. Priset för en **Bay tour** är under hälften mot vad de stora turistbåtarna kostar (fem dollar för en timmes utmaning av ödet), men det ryms bara 2-6 personer, och båtarna ser inte ut att ens kunna ta sig ut ur hamnen. *"Bring your own life vest!"*

En av höjdpunkterna i **Fisherman's Wharf** är två svarta killar som turas om att sitta på trottoaren bakom ett egentillverkat buskage och skrämna vettet ur intet ont anande turister. När någon närmar sig kastar de ut sitt buskage och skriker buu (på amerikanska). Ett traditionellt dolda-kameran-gig. Alla uppskattade inte detta spektakel, men de som placerat sig på lite avstånd för att beskåda reaktionerna hade mycket skoj. Dessa hemlösa (som sitter där med sin buske år ut och år in) är också de enda som jag gav en slant till. Efter ett tag blir man så irriterad på de obeskrivligt efterhängsna och påträngande tiggarna att man bara vill skrika *"Get a job!"* till dem. Men här gör de i alla fall något för brödfödan... något som dessutom är lite mer originellt än att sätta upp en skylt med texten *"Why lie? Need money for beer"*. En annan vanlig syn är robotmänniskor och färgat folk, i betydelsen att de sprejat hela sig (kläder och synbara kroppsdelar) i silver eller guld. Vill man åka Limousine kan man passa på att göra detta från **Fisherman's Wharf** för en rimlig penning. Vi tog en stor svart Limousine, inredd ungefär som mitt vardagsrum hemma. Till min stora besvikelse hade vår chaufför tömt Whiskey-lagret i baren. Antar att vi inte var tillräckligt viktiga personer.

The Crooked Street. Naturligtvis måste man besöka *"The Crookedest Street in the world"* (del av **Lombard street**). Jag räknade till 8 kurvor på denna korta sträcka. En ständig ström av bilturister ringlar sig nerför denna 40 graders sluttande gata, som byggdes på 20-talet för att trafiken skulle kunna ta sig ner. Det finns lättare och snabbare sätt att ta sig fram idag.

Crooked Street uppifrån, kurva #1, med Coit Tower i bakgrunden

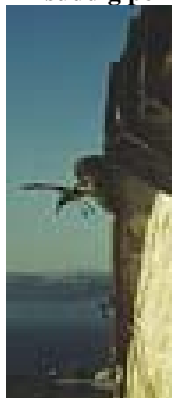
Crooked Street nerifrån

San Francisco är uppbyggt på 43 kullar, och enligt lag måste man vid parkering vända hjulen mot trottoarkanten, i riktning så att bilen ej kan rulla nerför backen. Tydliga skyltar längs trottoarerna indikerar vikten av detta.

Alcatraz som stängdes 1963, efter 30 år som ”*maximum security prison*”, och öppnades 10 år senare för allmänheten, fick sitt namn från alla pelikaner som en gång täckte denna ö. Pelikan på spanska är nämligen ”*Alcatrace*” (och ön kallades först ”*isla de los Alcatraces*”).

En suddig pelikan vid muren av Alcatraz. Vingbredden kan bli över 3 m !

Även idag seglar en och annan imponerande pelikan runt ovanför besökarna. Vad vore ett besök i S.F. utan att ha sett Alcatraz, omgivet av San Francisco Bay!?

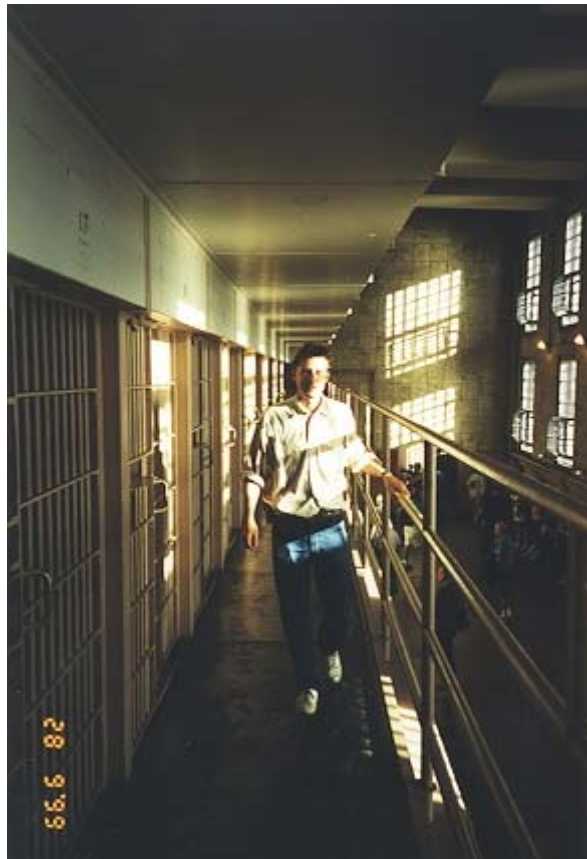
Alcatraz med själva fängelset på toppen av kullen. Del av Golden Gate National Recreation Area.

Emellanåt har man någon f.d. fänge eller fängvaktare som berättar om ”den gamla goda tiden”. Tyvärr inte under vårt besök, men det var spännande ändå. Alla besökare får låna en freestyle, med vilken man guidas genom fängelset. Kändes nästan lite kusligt att vandra runt där några av USA:s absolut mest förhärdade brottslingar som **Al ”Scarface” Capone, Machine Gun Kelly och Robert ”Birdman” Stroud** tillbringat lång tid. Jag var lite förundrad över att man inte med säkerhet kan säga exakt i vilken cell som Al Capone satt (lästips: ”Rosor från Al”, av Kenneth Allsop, en av mina favoritböcker). Tycker inte detta borde vara så svårt att ta reda på, i en tid när man kan kartlägga dinosauriernas liv för över 65 miljoner år sedan. I matsalen på fängelset hängde fortfarande de gasbehållare som fanns där för att utlösas om bråk uppstod. Lyckligtvis utlöste man aldrig gasen från dessa behållare, eftersom konsekvenserna hade blivit att vakterna i tumultet lätt kunnat övermannas, och att fångarna tagit över deras vapen.

**Isoleringscellerna i bakgrunden...
här får INTE turister vistas...**

Sköter man sig inte, hamnar man här...

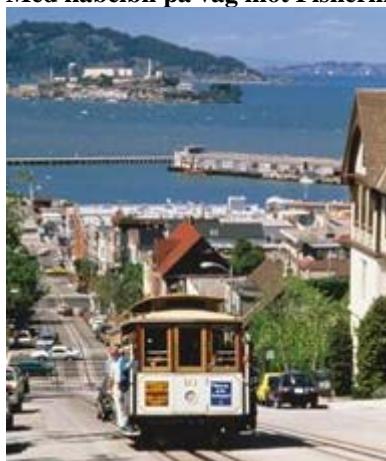
The Birdman (gestaltad av Burt Lancaster i filmen "The Birdman of Alcatraz") var en kall kille. När det vid ett tillfälle var tal om att han sonat sina brott, fick han frågan om varför han ansåg att de skulle släppa honom fri. Fågelmännens svar var "Well, there still are a few people I haven't killed". Naturligtvis blev han aldrig frigiven. För mer info: <http://pw2.netcom.com/~nely/Stroud.html>. Det sägs att ingen någonsin rymt från Alcatraz (förutom David Copperfield, men det räknas inte... han kan ju flyga!). Detta är en sanning med modifikation eftersom några fångar lyckades fly utan att återfinnas. Förmodligen drunknade de som många andra, men säkert kan man ju aldrig vara. När man står på Alcatraz och tittar mot land känns det märkligt att ingen lyckats ta sig denna egentligen pyttelilla sträcka till land, men strömmarna är väldigt starka och vattnet är isbjörns kallt, så förutsättningarna att lyckas är trots allt nästan obefintliga. Dessutom hade man på Alcatraz duschar med varmvatten, vilket var ovanligt i fängelserna på den tiden, men detta var bara för att fångarna inte skulle akklimatisera sig till det kalla vattnet. "The Rock", som internerna kallade Alcatraz, är idag en "National Recreation Park" vilket i mina svenska öron låter lite underligt eftersom det varken är mycket av en park eller ett ställe att vila upp sig på. Under 1850-talet nyttjades ön som en militär befästning där krigsfångar spärrades in under spansk-amerikanska kriget. När man går iland på Alcatraz möts man av den på väggen, med stora bokstäver, målade texten "Indians are Welcome". Detta härstammar från 1969-1971 när indianer i protest mot "the Bureau of Indian Affairs" ockuperade Alcatraz under 18 månaders tid, till dess att man med våld återerövrade ön. Tyvärr förstördes under ockupationen mycket av byggnaderna som fanns på Alcatraz. Ön besöks årligen av mer än en miljon turister, och med tanke på att inkomsterna från turisterna, enligt min uträkning, borde ligga på 50 miljoner kronor om året (eller mer) kan man undra varför det ser så förfallet ut. De "Park Rangers" som sköter stället måste ha en hel del vilda fester här. Mer information, samt bilder, hittar du på; <http://www.nps.gov/alcatraz/> eller <http://www.caltreasures.com/Alcatraz/>.

Cable cars, ej att förväxlas med trolleys eller trams...

San Franciscos berömda "cable cars", som introducerades för 125 år sedan, måste man ta en tur med. Två dollar per tur. Det finns tre olika linjer och de går över några av San Franciscos absolut brantaste backar, från den ena sidan av staden (Market street) till den andra (Fisherman's Wharf). På följande länk kan du exakt se hur de rullar fram; <http://www.sfcablecar.com/routes.html>. Inte något för dem med dåligt hjärta. Det gäller att hålla i sig, annars flyger man som en vante fram och tillbaka. Hur de styrs har jag inte riktigt fattat. Längst fram står en kille ("the gripman") och sliter förtvivlat i två stora spakar. Jag tror att den ena spaken är broms och den andra är för att haka loss från stålkabeln som driver alla "cable cars". Dessa på räls gående bussar dras nämligen via ett enormt underjordiskt kabelsystem uppför och nerför de branta gatorna. Man hör hur det surrar i marken. Varje stopp görs i mitten av en gatukorsning, där marken planats ut så att man inte ska behöva stå stilla i en lutning.

Det är inget fartmonster. Om jag minns rätt snurrar kabeln i 15 km i timmen. Med ett besök på "The Cable Car Barn and Museum" får man veta mera om detta speciella transportmedel.

Med kabelbil på väg mot Fisherman's Wharf, och med Alcatraz i bakgrunden

Ett litet tips för den som ska åka en tur med en "cable car" är att ej stå sig bakom de hundratals turister som väntar i en ringlandes kö vid utgångspunkten på **Market** och **Powell Street**. Om man traskar ca 100 meter upp och väntar vid nästa stopp istället, undviker man långa väntetider. Varje "cable car" lämnar nämligen utgångspunkten redan när den är fylld till ungefär 80 procent (den ser full ut, men 20 % kan man alltid komprimera ihop utrymme för). Så alla icke-turister, som naturligtvis känner till detta, hoppar istället på vid det första stoppet. Vid varje ändpunkt snurras kabelbilen runt på en "femöring", för att gå tillbaka i motsatt riktning.

Sleepless in San Francisco

Det som kanske utmärker S.F. över allt annat är den otroliga mängd hemlösa. Det lär finnas 16 000 hemlösa i San Francisco, och detta är ett högst påtagligt problem orsakat av en i USA sällsynt välvillig inställning till egendomslösa personer. Det extremt jämna, och aldrig riktigt kalla, klimatet under året gör också att hemlösa från hela USA söker sig hit. **Mayor Willie L. Brown Jr.** har, enligt de uträkningar som gjorts, spenderat den helt osannolika summan av 250 miljoner dollar under de tre senaste åren på de hemlösa. En viss effekt av detta noterade jag genom att det inte var fullt så många hemlösa som lufsade efter oss, eller som gick vid sidan om oss och ogenerat sträckte fram en McDonalds-mugg, samtidigt som de mycket tyst mumlar något ohörbart. Dock anser jag att om dessa 16 000 hemlösa fått så mycket pengar borde de kanske ge **mig** pengar, i stället för att tigga av mig. Är detta förresten förklaringen till att varför de kallas för "the homeless" och inte "the poor"? Hem har de ej, men de är rika som troll!

De hemlösa som sover på annan plats än i "shelters", vilket förmodligen är den övervägande delen, placerar sitt natthärbärge där de tror risken är man undra), mördad eller ända fram till lunchtid kan snubbla sovplats på trottoaren. Men de är så knappast reagerar. Man får gå hög med skräp på trottoaren, kan visa sig vara en människa. De som portgångar, blir oftast ivägspolade och butikspersonalen spolar rent. Överallt ser man hemlösa som med alla sina värdelösa ägodelar. sysselsättning, för idag finns det personer som har till arbete att hämta in alla dessa från butiker norpade vagnar. Men eftersom vagnarna saknar det system med lås och mynt som vi har i Sverige så snor man bara en ny vagn igen, och på det sättet håller man på.

minst för att bli rånad (på vad, kan rånmördad. Detta innebär att man över någon som placerat sin vana att bli trampade på att de försiktigt för det som ser ut som en rätt vad det är börja röra på sig och placerat sig framför butiker, eller i på morgonen, när butikerna öppnar framför sin butik och ingång. rullar runt sin shoppingvagn fylld. Men det har i alla fall skapat

Det var inte utan att de hemlösa emellanåt gav ett desperat intryck när de i brist på sysselsättning och givmilda turister gick runt och tiggde pengar av varandra i stället. En makaber syn! Det är heller inte ovanligt att de pratar högt med sig själva, och lite trist är det med alla uppenbart psykiskt sjuka som planlöst irrar runt, viftandes och skrikandes, i sin egen värld.

Precis intill vårt hotell finns det ett mindre torg där hundratals hemlösa sover varje natt. De sover på olika torg eller på de breda gatorna, med tidningar över sig, inlindade i filter, eller inkrupna i sovsäckar. Jag har aldrig varit i S.F. när det regnat (maj-sep är en nästan regnfri period), men jag undrar hur de hemlösa gör då. En och annan har en presenning som de spänner fast mellan något dörrhandtag och sin kundvagn, men de flesta sover under bar himmel.

Vi bodde på ett hotell på Market Street, som är huvudgatan mellan South of Market samt Chinatown och Tenderloin. Vid mitt förra besök i S.F. hade de svarta sitt tillhåll på vissa av tvärgatorna i riktning mot South of Market. Nu hade de tagit delar av Market Street, samt de flesta av tvärgatorna på bägge sidor om huvudgatan, i besittning, vilket gjorde att vi varje kväll/natt tvingades ta oss igenom stora grupper av svarta. I detta fall ej hemlösa tiggare, de flesta av dem har nattat kudden då, utan mer eller mindre halvskumma individer, som varje gång tittade på oss som om de förvånades över att vi, som enda vita, vågade oss in i deras territorium. Det hör nog heller inte till vanligheterna, inte ens i kontrasternas land USA, att man har en huvudgata med "lap dancing", "adults only", "busty blondes" och porrbutiker. De brukar förpassas till bakgatorna, men inte i San Francisco! Här ligger de efter varandra, väl synliga, på Market Street.

Vad som förresten är rätt lustigt är att vita ej får kalla svarta för svarta i USA. Då får man på nöten. Det är bara tillåtet att säga "African-American". Endast svarta får kalla svarta för svarta. Däremot tycker de svarta tydligen att man ska lystra till "whitey", för inte så sällan försökte man åkalla vår uppmärksamhet i natten med orden "Hey whitey...". Inte vet jag vad de ville... jag heter inte Whitey.

När vi var i S.F. började det närma sig val. **Mayor Willie Browns** kampanjledare passade på tillfället att i vanlig amerikansk smutskastaranda gå ut med information om hur en av borgmästarens två konkurrenter tidigare våldsamt misshandlat en kvinna. Först dagen efter detta tillkännagivande, och efter mycket spekulationer, gick konkurrenten (vars namn fallit mig ur minnet) ut i försvar med att han haft alkoholproblem (först utan att vilja nämna själva misshandeln), men att detta nu låg bakom honom. Man kan väl ändå bara hoppas att loppet är kört för honom. Den andra konkurrentens enda kommentar till smutskastningarna var att han inte ville lägga sig i, och räknade med att vinna röster på detta.

Pga Mayor Browns misslyckande med att få ordning på problemet med de hemlösa (se fråga nummer två här; <http://www.examiner.com/mayor/poll1.html>) är inte heller han så populär. Men det finns säkert någon Hollywood-kändis som kan bli vald om han eller hon så önskar. För tillfället talas det om att **Arnold Schwarzenegger** ska bli "Governor of California". Jag tror dock att det finns någon lag som stoppar detta, eftersom denna tjänst förmodligen kräver att man är född i USA.

Brottslighet

Har ingen statistik på brottsligheten i S.F. men med tanke på att polissirener och brandbilars bröl hörs så gott som oavbrutet hela natten kan man nog ana sig till att det händer ett och annat. Noterade att alla polisbilar var försedda med speciell prejningsutrustning i fronten. Vi klarade oss utan några större incidenter. Det enda vi blev av med var en av två nyinköpta vattenflaskor (identiska) som på något obegripligt sätt försvann när vi vände ryggen till under en sekund (och då var detta i ett av San Franciscos finaste områden, nästan utan hemlösa). Jag tyckte det var synd om min kompis eftersom det naturligtvis måste ha varit hans dyrbara vatten som blev stulet ;-).

Nyår i San Francisco

Något som diskuterades en hel del var hur nyårsfirandet skulle organiseras i S.F. På TV kunde man se hur nyåren brukar firas, med anlagda bränder, omkullvälta bilar och mindre upplopp. Så man förstår att det finns en viss oro för vad som kommer att hända detta årsskifte. Planen är att styra firandet till fyra extremt hårdbevakade områden i S.F.; **Golden Gate**, **Embarcadero** (vid bukten mot Bay Bridge och Pier 39), **Union Square** (ett torg i centrum, inte mycket större än Möllevångstorget i Malmö) och ännu ett ställe. Jag tror det kommer att bli rätt kaotiskt ändå. Kineserna firar sitt nyår först den 19:e februari, men kommer det att finnas några smällare kvar då?

Muir Woods - Redwoods

En dag gick åt att besöka **Muir Woods** två mil norr om S.F. med nästan 1 000 år gamla Redwoods som sträcker sig upp till 77 meter över marken, och 4,3 meter på bredden. Det är noga markerat var man får röra sig här, men det är ändå möjligt att gå vilse. Det gjorde vi, när vi inte lyckades hitta vägen tillbaka genom "The lost Trail".

San José – The Tech Museum

I San José, söder om S.F., besökte vi The Tech Museum, där vi såg två IMAX-filmer ("the Living Sea" och "Everest"). Passade här på att 3D-scanna mig själv. Mycket finns att säga om detta museum (varför det kallas så vet jag ej, det finns bara modern teknik där), men jag ska bara nämna att man här får prova på att uppleva en jordbävning. Med 6.8 på richterskalan måste jag säga att det kändes ganska otäckt, trots att man höll i sig rejält. Såg på en karta att staden inte är precis byggd på det bästa av underlag, och att man räknar med att vid nästa stora jordbävning kommer stora delar bara att "rinna" ner i bukten. På följande länk kan du se jordbävningar som inträffat i området den senaste timmen/dagen/veckan; http://quake.wr.usgs.gov/recenteqs/Maps/SF_Bay.html.

Napa och Sonoma Valley

Om man tar sig via Highway 101 till Napa Valley och Sonoma Valley, som ligger 4-7 mil norr om S.F., hamnar man i hjärtat av Californiens vindistrikt. Här finns mer än 300 "wineries", och besökare är välkomna på rundvandringar och provsmakning. Provsmakningarna är antingen gratis eller så får man betala 3 dollar, men då får man behålla glaset med vingårdens egen logotype. Längs med **Silverado Trail** begav vi oss på en provsmakningstur. Tyvärr var detta på en helg varför alla vägar i området efterhand korkades igen som en vinflaska, och det blev helt omöjligt att ta sig vidare. På **Edgewood Estate** inhandlade jag en **Chardonnay** från 1997 till det facila priset av 20 dollar. På **Corley Family Vineyard** köpte jag en **Merlot** (Monticello) från 1995 för 200 kr, och en **Corley**, från 1996 "grown, produced and bottled by Monticello Vineyard". Även vingårdarna har naturligtvis hemsidor. Se t.ex. <http://www.sutterhome.com/>.

Ja, det finns så mycket mer att säga om San Francisco med omnejd, att det inte skulle vara svårt att få ihop en tjock bok med intressant material, men det bästa är naturligtvis att uppleva det själv! Mitten av september till mitten av oktober är tveklöst den bästa perioden. Glöm inte packa piskan och läderbyxorerna ☺. Åk dit medan det finns kvar. Om den befarade jordbävningen inträffar, kan San Francisco utplånas från jordens yta.
